

Остапчук О.Л.

Котова-Олійник С.В.

Підготовка волонтерів до реалізації ідеї гендерної рівності

Специфіка волонтерської діяльності, технологія організації волонтерського загону, підготовка волонтерів дедалі частіше стають об'єктом наукових розвідок таких дослідниць/дослідників, як О. Безпалько, І. Зверева, А. Капська, О. Карпенко, Н. Комарова, С. Коляденко, Л. Міщик, Н. Павлик, Н. Романова, С. Толстоухова та інші.

Волонтерська діяльність характеризується добровільністю, соціальною спрямованістю, інноваційністю, адресністю, мобілізованістю, активною громадянською позицією, що особливо важливо у світлі сучасних гендерних перетворень та досягненні сталого розвитку суспільства. Досвід уже існуючих волонтерських загонів, що функціонують при різних навчально-виховних закладах (ЗНЗ, ВНЗ), свідчить про бажання молоді бути гендерно свідомими особистостями, долучаючись до зрушень у напрямку досягнення гендерного паритету та дотримання гендерного балансу в українському соціумі.

Мета статті: теоретично обґрунтувати технологію волонтерської діяльності з реалізації ідеї гендерної рівності (на прикладі волонтерського загону «Паритет» Центру гендерної освіти ЖДУ імені Івана Франка).

Центр гендерної освіти (надалі – Центр) створено при Студентській соціальній службі для молоді Житомирського державного університету імені Івана Франка у 2007 році. Метою діяльності Центру є популяризація та розповсюдження гендерних знань, підвищення рівня гендерної культури молоді, стимулювання гендерної самоосвіти, а також інтеграція гендерного підходу у навчально-виховний процес освітніх закладів області.

У 2008 році розпочато роботу щодо організації волонтерського загону, діяльність якого спрямована на оволодіння та поширення гендерних знань, розвінчання гендерних стереотипів. Гендерно освічені студенти-волонтери будуть залучені до організації тематичних заходів, акцій. Ми вважаємо, що з

метою поширення гендерних знань педагогічно виправданим є використання методу «рівний-рівному».

Серед мотивів волонтерства найчастіше називають наступні:

- моральні чинники;
- громадянські цінності;
- набуття досвіду;
- розширення кола комунікативних контактів та соціальних зв'язків;
- отримання рекомендацій для кар'єрного зростання.

Дослідники питань підготовки волонтерів до соціальної роботи – А.Й. Капська, О.Г. Карпенко, Н.М. Комарова – переконані, що у структурі мотивів добровільної діяльності для студентів-волонтерів пріоритетними є саме професійні, що передбачають визнання діяльності колегами, входження у колектив професіоналів, отримання фахових знань та умінь, навичок міжособистісної взаємодії [1, с.21]. На нашу думку, результатом підготовки волонтерів до реалізації ідеї гендерної рівності, є набуття гендерної компетентності, що включає:

- Знання законодавчих актів, які регулюють питання гендерної рівності, положень та сутності гендерного підходу, сучасних тенденцій та проблем гендерного розвитку суспільства, знання форм і методів гендерного виховання, особливостей гендерної соціалізації, механізмів дії гендерних стереотипів;

- Уміння розпізнавати гендерні проблеми, здійснювати гендерний аналіз, поширювати гендерні знання шляхом використання адекватних методів, засобів тощо;

- Навички діагностики рівня сформованості гендерної культури, здійснення гендерного аналізу, організації заходів на гендерну тематику тощо;

- Мотиваційна сфера, а саме, потреби, мотиви, цілі також представлена у структурі гендерної компетентності;

- Діяльність, спрямована на утвердження ідеї гендерної рівності. За умови, коли людина буде суб'єктом активної дії, вона матиме змогу самореалізуватися, бути вільною від стереотипних поглядів, реагувати на дискримінацію за ознакою статі, здатною до самостійного прийняття рішень.

Саме на набутті гендерної компетентності як складової життєвої, так і професійної компетентності ми робили наголос у процесі підготовки заgonу «Паритет» Центру гендерної освіти ЖДУ імені Івана Франка до діяльності з реалізації ідеї гендерної рівності.

Окрім того, волонтерство має також економічне значення, що виявляється у зв'язку зі створенням нових робочих місць та потенційною можливістю переходу на оплачувану працю. Кратінова В.О., Ларіонова Н.Б., Песоцька О.П. виділяють, зокрема такі професійні набути волонтерської діяльності: як апробація теоретичних знань на практиці; набуття додаткових фахових знань з майбутньої спеціальності; напрацювання навичок професійного спілкування; ознайомлення з новими методиками і технологіями та відпрацювання власного набору професійного інструментарію; формування індивідуального стилю професійної поведінки й діяльності (2).

Нами були розроблені такі **етапи підготовки** волонтерів:

I. Презентація Школи гендерної рівності. Мета: підготовка волонтерів до реалізації ідеї гендерної рівності. Завдання: розвиток егалітарної свідомості; озброєння гендерним інструментарієм; оволодіння методикою деконструкції гендерних стереотипів; розвиток гендерної чутливості як професійно важливої якості; формування гендерної компетентності учасників Школи.

Програма підготовки волонтерів до реалізації ідеї гендерної рівності.

1. Гендер і суспільство.
2. Гендерна соціалізація. Освітні заклади як провідні агенти гендерної соціалізації.
3. Гендерні особливості депривованого юнацтва.
4. Відповідальне батьківство.

5. Гендерні аспекти змістовного дозвілля молоді.
6. Гендер у ЗМІ та рекламі.
7. Гендерно чутлива соціальна реклама.
8. Гендерні проблеми професійного становлення та синдром “професійного вигорання”.
9. Протидія насильству і торгівлі людьми.
10. LFA: логіко-структурний підхід до планування з урахуванням гендерного підходу.

II. Заповнення анкети-заявки, яка окрім біографічних даних, містить питання про попередній досвід участі у навчальних семінарах, курсах чи тренінгах; обґрунтування мотивів участі у Школі та Центрі, напрямів подальшої співпраці, способів використання набутих у Центрі знань; свої очікування. Також майбутнім волонтерам необхідно було написати есе, в якому вони могли б розкрити свої міркування щодо обраного висловлювання («Ми різні, але рівні», «Гендерна рівність є передумовою подолання бідності та сприяння сталому розвитку суспільства», «Жінки і чоловіки є двома половинками людства і те, як побудовані стосунки між ними, моделює людські стосунки взагалі»). Така розгорнута анкета-заявка дозволяє досягти наступних завдань:

- створення бази даних волонтерів;
- встановлення рівня попередньої підготовки учасниць та учасників;
- посилення мотивації студентів.

III. Підготовка основного складу з числа студентів-волонтерів. Апробація набутих знань на практиці.

IV. Підготовлені студенти-волонтери навчатимуть інших, використовуючи метод «рівний – рівному».

V. Вільний вибір напрямку (напрямів) діяльності з поширення гендерних знань.

VI. Систематичні **курси підвищення кваліфікації** студентів-волонтерів (майстер-класи).

Напрями діяльності волонтерського загону «Паритет» Центру гендерної освіти ЖДУ імені Івана Франка:

- участь у гендерно-тематичних заходах та акціях;
- підготовка та виготовлення друкованої продукції (плакати, листівки, буклети та ін.);
- видання газети Центру під назвою «Nota Bene» («зверніть увагу», «у зоні посиленої уваги»);
- проведення гендерних досліджень;
- забезпечення діяльності мобільних консультаційних пунктів із гендерних питань;
- розробка гендерно-чутливої реклами;
- пошуково-аналітична робота (пошук інформації із гендерної тематики, укладання тематичних папок тощо);
- упорядкування та обслуговування гендернотематичної бібліотеки при Центрі, що має на меті забезпечення учасників освітнього процесу інформаційними ресурсами із гендерної тематики (створення бібліотечного каталогу та електронних ресурсів, посилань);
- проведення «гарячих ліній» на Телефоні Довіри, присвячених розгляду гендерних аспектів (дискримінації за ознакою статі, питань відповідального батьківства, протидії домашньому насильству, торгівлі людьми тощо);
- участь у роботі інтерактивного театру. Привернути увагу як студентства, так і громадськості до певної проблеми можливо лише тоді, коли люди відчувають власну причетність до цього. Саме тому інтерактивні методи роботи набувають особливого значення. Наочність, експресивність, реальність, активність, співучасть, – ознаки інтерактивних технологій;
- організація кіноклубу, учасники/учасниці якого матимуть можливість не лише переглянути відеоматеріали про гендерні аспекти буття, але й взяти участь у тематичних дискусіях;
- створення бази даних зацікавлених осіб у галузі гендерних досліджень та проектів на регіональному рівні;

- співпраця з громадськими, державними та іншими організаціями, навчальними закладами, що просувають, координують, або реалізують політику гендерної рівності в Житомирській області.

Практичні результати апробації цієї технології волонтерської діяльності з реалізації ідеї гендерної рівності підтверджують її доцільність та продуктивність. Перспективою діяльності є створення потужного руху шляхом розширення мережі волонтерських загонів, об'єднаних метою покращення гендерної ситуації на регіональному рівні, зокрема та загальнодержавному в цілому.

Література

1. Підготовка волонтерів до соціальної роботи: Навчально-методичний посібник / За ред. А.Й. Капської. – К.: Держсоцслужба, 2005. – 152 с.
2. Волонтерство як фактор особистісно-професійного розвитку майбутніх соціальних педагогів та працівників:
<http://ccf.kiev.ua/docs/conference032006/11.htm>